

ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН СТРАТЕГИ

Хүйн хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудад эдийн засгийн хувьд оршин тогтноход хэцүү болох үе байнга тулгардаг. Шоовдорлогдсон, гадуурхагдсан хүй олон, хүмүүст хүрэх, тэднийг татан оролцуулах чадвартай байх нь энэ салбарын нэг онцлог шинж юм. Ийм маягаар хүйн хэвлэл мэдээлэл нь нийгэм, эдийн засгийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг ба зөвхөн арилжааны хэлбэрт суурилан ажилласнаар амьдрах чадвар бий болж, тогтвортой байдал нь хангагддаггүй. Төлбөрийн чадвартай сонсогчдыг онилон орлого олдог хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн эргэн тойронд төлбөрийн чадваргүй сонсогч олноор байдаг. Учир нь, тэр хүмүүст гол гол хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн хүртээмж муу байдаг. Тэд хөдөөгийн алслагдсан газар нутагт оршин суугч, эсвэл хотынхны гадуурхагдсан хэсэг, эсвэл шоовдорлогдсон цөөнхийн бүлэг байдаг тул дийлэнхэд нь дуу хоолойгоо сонсгох, мэдээлэлтэй байх хэрэгцээ шаардлага байдаг юм.

Хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл бол нийгмийн үйлдвэрийн хэлбэр юм. Өмнөө тавьсан нийгмийн зорилтуудад амжилттай хүрэхийн тулд тэдгээр нь тогтвортой байдлыг хангах эдийн засгийн загвартай болохыг эрэлхийлдэг. Үүний зэрэгцээ аливаа үйлдвэрийн нэгэн адил үгүйдээ урсгал зардлаа нөхөхөд нь хүрэлцэхүйц хэмжээний орлого олохын тулд эдийн засгийн үйл ажиллагаанд оролцож, санхүүгийн асуудлаа шийдвэрлэх болдог билээ.

Хүйн хэвлэл мэдээллийн салбарынхаа адил эдийн засгийн тогтвортой байдлын загвар нь янз бүр байгаа хэдий ч баттай суурьтай болсон ихэнх байгууллагад хэд хэдэн нийтлэг шинж байна. Өөрийн үйлчилж буй хүй олноос хандив цуглуулах, гишүүнчлэлийн хураамж авах, зарлал явуулах, төлбөртэй үйлчилгээ явуулах гэх зэргээр хөрөнгө хуримтлуулах дэмжлэгийн стратеги байхаас гадна бусад эх сурвалжаас хөрөнгө босгох, дайчлахад бэлэн байх ёстой. Төрийн хөгжлийн агентлагууд, төрийн бус байгууллага, мөн нийгмийн харилцааны болон бусад аргаар олныг татан оролцуулах хэлбэр санал болгох зэрэг нь үүнд хамрагдах бөгөөд мөн зардалдаа

хяналт тавих, бага зардлаар үйл ажиллагаа явуулах чадвар ч хэрэгтэй болдог. Хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд ажиллаж буй хүмүүс хөлс мөнгө шаардахгүйгээр цагаа зориулах, эсвэл маш бага хөлсөөр ажиллах хэрэгтэй болдог. Учир нь тэр хүмүүс хүйн хэвлэл мэдээлэл нь нийгэмд ашиг тусаа өгдөг тэр үнэт зүйлийг ухаарч, тухайн хүй олонд үйлчлэхэд оруулж буй хувь нэмрээ үнэлэмж, шагнал гэж ойлгодог.

Гэсэн хэдий ч тогтвортой байдал гэдэг бол зөвхөн эдийн засгийн асуудлаас илүү өргөн ойлголт болохыг Дагрон (2004) болон бусад хүмүүс тэмдэглэсэн юм. Үүнд нийгмийн тогтвортой байдал, түүнчлэн байгууллагыг бэхжүүлж, тогтвортой байдлыг хангах асуудал хамрагдана. Үүний зэрэгцээ хүйн хэвлэл мэдээллийнхэн техникийн болон байгаль орчны тогтвортой байдлын сорил бэрхшээлийг анхааралдаа авах шаардлагатай.

Нийгмийн тогтвортой байдал гэдэг нь хэвлэл мэдээллийн байгууллага, өөрийн үйлчилгээ үзүүлж буй хүй олон, эсвэл сонсогчдын хоорондын харилцаа юм. Хүйн өргөн нэвтрүүлэг эрхлэгчдэд ийм харилцаа холбоо туйлын чухал. Учир нь, хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд олгосон эрх, түүний зорилго нь тэрхүү харилцаа холбоонд тулгуурлан нийтийн хэрэгцээнээс үүдсэн ашиг сонирхолд үйлчлэх үүрэг билээ. Хүйн хэвлэл мэдээллийн олон байгууллага нийгмийн өргөн хүрээтэй хөдөлгөөнөөс салбарласан бөгөөд тэдгээрийн мэдэгдэхүйц, мөн үл ажиглагдахуйц дэмжлэг дор үйл ажиллагаагаа үргэлжүүлж байна.

Байгууллагыг бэхжүүлэн, тогтвортой байдлыг хангах гэдгийг үйл ажиллагааны удирдлага, засаглалыг бэхжүүлэхэд чиглэгдсэн бүтцийн асуудал гэж ойлгоно. Хоорондоо тохирч бүрдүүлсэн, төлөөлөл бүхий удирдах этгээд байх ёстой. Хүйн өргөн нэвтрүүлгийн хэрэгслийн удирдах байгууллага, мөн уран бүтээл туурвих явцад ард иргэдийг татан оролцуулах нь нэн чухал. Ингэснээр “бид үүнийг эзэмшиж, үүнд оролцож буй” гэсэн мэдрэмж хүмүүст илүү төрдөг.

Техникийн тогтвортой байдал нь техникийн дэмжлэг, мөн тохирсон технологи сонгох мэдлэг шаардлагатай гэсэн үг. Технологи нь эдэлгээ даахуйц, хямд төсөр, ажиллуулахад хялбар, шаардлагатай үед орлуулах боломжтой байна. Хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл техникийн найдвартай системгүй байх нь сонсогч, ажилтан, дэмжигчдээ алдах эрсдэл дагуулна. Техникийн тогтвортой байдлын үүднээс авч үзвэл харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн хурдац нь гар утас, интернет зэрэг зохистой шинэ арга хэрэгслийг ашиглах чадварыг шаардаж буй хэрэг юм.

Байгаль орчны тогтвортой байдал нь хүмүүс цаг уурын өөрчлөлттэй тулгарах болсонтой уялдан илүү тод яригдах болжээ. Хүйн хэвлэл мэдээллийн хувьд байгаль орчны тогтвортой байдлын стратеги эдийн засгийн, техникийн тогтвортой байдалд хувь нэмэр болно. Жишээ нь, нарны эрчим хүч зэрэг сэргээгдэх эрчим хүчийг ашиглаж болно. Мөн дахин ашиглах, дахин боловсруулах, хаягдал ашиглах, электрон хаягдлаас ангижрах зэрэг стратеги байгаль орчны тогтвортой байдалд багтана.

Энэ хэсэгт хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн тогтвортой байдлыг хангах янз бүрийн стратегийн тухай онцлон өгүүлсэн болно. Чилийн Сантьяго дахь Тиера (Tierra) радио, Сенегалын Дакар хот дахь Ндеф Ленг (Ndef Leng) радио зэрэг нь нийгмийн хөдөлгөөнөөс үүсэлтэй. Словений Любляна дахь 1969 онд

байгуулагдсан Студент (Student) радио, 1976 оноос хойш эфиртэй байгаа Австралийн Мельбурн хотын ЗСиАр (ЗСР) радиогийн хүчтэй хамгаалагдсан хараат бус байдал нь удаан хугацаанд оршин тогтноход нь маргашгүй хувь нэмэр оруулсны тод жишээ мөн. Нийгэм, улс төрийн зөрчилдөөний нөхцөл байдал онцгой сорил бэрхшээл болдгийг Колумбийн Магдалена Медео бус нутаг дахь хүйн хэвлэл мэдээллийн AREDMAG сүлжээ, Хойт Уганда дахь Апак (Арас) радио, хөдөөгийн хөгжлийн зорилтуудад хүрэхийн тулд теле төвийн технологийг радио өргөн нэвтрүүлэгтэй хослуулж буй Бурундигийн Гихета хүйн хэвлэл мэдээллийн төвийн (Gi-heta CMC) жишээ харуулна. Йордан улсын Амман хот дахь Аль Балад (Al Balad) радио нь радио, телевизийн тусгай зөвшөөрлийг хатуу хяналтдаа байлгадаг Ойрхи Дорнодод интернетийг өргөн нэвтрүүлэгт ашиглах анхны гараа болсны жишээ. Энэтхэгийн анхны хүйн радио болох Пастапурын Сангхам (Sangham) радио нь өөртөө туслах бүлэг хэсгүүдийн сүлжээ бөгөөд хүй олны бие даасан байдал, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангахын тулд хэрэгжүүлдэг радио төслүүдийг дэмжих өргөн хүрээтэй стратегийнх нь нэг хэсэг юм. Манагуа хот дахь Ла Примерисима (La Primerisima) нь Никарагуадаа тэргүүлэгч, мэдээ, цаг үеийн үйл явдлын радио станц бөгөөд хүй олны санаачилга болохын хувьд хараат бус байдлаа бэхжүүлэхийн төлөө ажилтан, сонсогч, дэмжигчдээс бүрдсэн гишүүнчлэлтэй холбоо байгуулжээ.

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Dagron, A.G. (2004) Sustainability of CMCs, in Hughes, S., S.Eashwar and Jnnings, V.. (2004) A guide to community multi-media centres: How to get started and keep going. Paris: UNESCO

АВСТРАЛИ УЛС:

3CR – ард түмний хүч

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

3CR нь Австрали улсын Мельбурн хот дахь хүйн радио юм. Тус радио нь хэвлэл мэдээллийн зонхилох гол хэрэгслүүдийн хүртээмж дутмаг, ялангуяа ажилчин ангийнхан, эмэгтэйчүүд, нутгийн уугуул иргэд, түүнчлэн нутгийн оршин суугчдын дуу хоолойг хүргэх, тэдэнд тулгамдаж буй асуудлыг хөндөхийн тулд байгуулагдсан. 3CR нь 1976 оноос өргөн нэвтрүүлгээ явуулж байна. Хязгаарлагдмал санхүүжилт, зар сурталчилгааг үл явуулах бодлоготой хэдий ч тэд долоо хоног тутам 130 гаруй нэвтрүүлгийг нийгэм, соёлын янз бүрийн ашиг сонирхол бүхий бүлэг хэсгүүдэд зориулан, тэдний хүчээр бэлтгэн явуулах талбар бий болгосон эрч хүчтэй, альтернатив өргөн нэвтрүүлгийн үйлчилгээг тогтворжуулсан байна.

Австрали улсад хүйн радиогийн өргөн нэвтрүүлэг 1972 онд Аделей дахь их сургуулийн 5UV радиогоор эхэлжээ. 1974 онд богино долгионы өргөн зурвас нээлттэй болсноор хурдацтай хөгжих болсон байна. Хөгжмийн өргөн нэвтрүүлгийн нийгэмлэгийн Сидней дэх (2MBS, 2004 оны арванхоёрдугаар сард байгуулагдсан), Мельбурн дэх (3MBS, 1975 оны долдугаар сард байгуулагдсан) сонгодог хөгжмийн бишрэн шүтэгчид анхны богино долгионы станцуудыг байгуулжээ. Харин 1976 оны долдугаар сард өргөн нэвтрүүлгээ эхэлсэн 3CR радио нь үүнээс тэс өөр байсан ба тэд хэвлэл мэдээллийн зонхилох гол хэрэгслүүдийн уламжлал ёсоор гадуурхан тоодоггүй нийгмийн тэр бүлгүүд,

тухайлбал ажилчин ангийнхан, нутгийн уугуул иргэд, эмэгтэйчүүдэд хүйн радиогоор дамжуулан дуу хоолойгоо хүргэхэд гол анхаарлаа төвлөрүүлдэг.

3CR радио нийт сонсогч, түүнчлэн тусгай ашиг сонирхол бүхий бүлэг, хэсгүүдийн аль алинд нь зориулан өргөн нэвтрүүлэг явуулдаг ба 20 орчим хэл дээр хөтөлбөр бэлтгэж, нийгмийн шударга ёс, байгаль орчин, соёл, хөгжим, үйлдвэрчний эвлэл зэрэг сэдвийг тусгадаг байна. Ингэхдээ 3CR-гийн олон өргөн нэвтрүүлэгч нь нийгмийн хөдөлгөөнд оролцдог хүй олны идэвхтнүүд бөгөөд мэдээ, цаг үе, үйл явдалд альтернатив байдлаар хандахдаа гарамгай хүмүүс юм. “Охид эфирт”,

“Эрхтний бэрхшээлтэй хүмүүсийн өдөр”, Австралийн шоронд хоригдож буй нутгийн уугуул эрчүүд, эмэгтэйчүүдийн амьдралыг харуулсан “Торны цаана” зэрэг нэвтрүүлэг нь үндэсний хэмжээний шагнал хүртсэн ажээ.

ЗСР нь зар сурталчилгаа, арилжааны ивээн тэтгэлэг авахгүй байх бодлого, мөн өргөн хүрээтэй хүй олны эзэмшлийн бүтцээрээ хараат бус байдлаа хүчтэй хамгаалдаг. Уг станц нь голчлон гишүүдийн татвар, хандивт түшиглэн санхүүгийн хувьд хараат бус байдаг. Үүнээс гадна радио нь жил тутам өөрийн гол хөрөнгө босгогч болох “радиотон (radiothon)”-ноороо дамжуулан 500000 австрали доллар (500000 ам.доллар)-тай тэнцэх үйл ажиллагааны нийт төсвийнхөө гуравны нэгийг олдог ажээ. Мөн станц нь

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Хүйн радио нь гадуурхагдсан бүлгийн дуу хоолойг хүргэдэг
- Хөтөлбөр нь нийгэм, соёл, олон хэлний илэрхийлэл болдог
- Гишүүнчлэлийн татвар, хандиваар бие даан санхүүждэг
- Хүй олонд суурилсан эзэмшил, удирдлагатай

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Community Broadcasting Association of Australia <http://www.cbaa.org.au>
- Community Broadcasting Foundation <http://www.cbf.com.au>
- Lobato, H. (2010) Community radio: the independent alternative <http://www.upstart.net.au/2010/06/07/community-radio-the-independent-alternative/>

ХОЛБОО БАРИХ

ЗСР Хүйн радио
Утас: + 61 394198377
Электрон шуудан: stationmanager@3cr.org.au
Цахим хуудас: <http://www.3cr.org.au>

Хүйн өргөн нэвтрүүлгийн сангаас тодорхой төсөл, хөтөлбөрт зориулсан нэг удаагийн тэтгэлэг авдаг байна.

1976 онд анх байгуулагдахад нь гишүүнчлэлтэй этгээд болох Хүйн радиогийн нэгдсэн холбоо (CRF)-гоор дамжуулан ЗСР-г эзэмшин өмчлөх болсон ба нэгдсэн гишүүд, станцын ажилчид, дэмжин хэрэглэгчдийн төлөөлөл түүнд багтдаг. CRF нь станцын хувьд шийдвэр гаргах эрх мэдэл бүхий удирдах дээд этгээд ба жилд дөрвөн удаа хуралдана. Өдөр тутмын үйл ажиллагааных нь төлөө долоон ажилтантай багаа удирддаг станцын менежер хариуцлага хүлээх ба Удирдлагын хороо хяналт тавьдаг. 400 орчим сайн дурын ажилтан нэвтрүүлэг хөтлөх, станцын ажиллагаанд туслах зэргээр тогтмол оролцож ажиллана.

БУРУНДИ УЛС: Гихета хүйн хэвлэл мэдээллийн төв (Giheta СМС) – энх тайван, хөгжлийг хөхиүлэн дэмжих нь

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Гихетагийн Хүйн хэвлэл мэдээллийн төв бол Бурунди улсын орон нутгийн хөгжлийн Dushirehamwe ТББ-гийн төсөл ба хөдөөгийн болон эмэгтэйчүүдийн хөгжлийг хөхиүлэн дэмжихийн тулд цахилгаан холбоо, өргөн нэвтрүүлгийн хэвлэл мэдээлэл ажиллуулдаг. Компьютерийн чадвар эзэмшүүлэх сургалт явуулдаг хөдөөгийн теле төвийг, хөдөөгийн эмэгтэйчүүдийн ажиллуулдаг Radio Ijwi ry'Umukemyezi хүйн радиотой хоршуулан ажиллуулснаараа энэхүү төсөл нь өмнөх зөрчилдөөний дараа эвлэрэл, энх тайвныг бүтээн босгоход тэргүүлэх үүрэг гүйцэтгэсэн. Dushirehamwe ТББ нь хөгжлийн үр дүнд хүрэх тодорхой чиглэлтэй болохын тулд оролцоонд тулгуурлан хэрэгцээ шаардлага тодорхойлох системийг ашиглажээ.

Гихета нь Бурунди улсын төв, Гишега мужид оршдог хөдөөгийн дүүрэг юм. Энэ нь нийслэл Бужумбура хотоос 100 орчим км-ын зайд оршдог. Бурунди улсын хөдөөгийн бусад нутагт ч түгээмэл байдагчлан түүний хүн амын 90 гаруй хувь нь фермерийн жижиг аж ахуйтай ба ихэнхдээ хөдөө аж ахуйн эрхлэгч байдаг. Гихета Хүйн хэвлэл мэдээллийн төв (ХХМТ)-ийг Бурунди улсын орон нутгийн хөгжлийн Dushirehamwe ТББ ЮНЕСКО-гийн санхүүгийн дэмжлэгээр байгуулжээ. Dushirehamwe ТББ нь Бурунди улсын 13 мужид оршдог хүй олны сангуудын сүлжээ бөгөөд зөрчилдөөний дараа эвлэрэл, энх тайвны бүтээн босголт, хөгжлийн төлөө үйлст тэргүүлэх үүрэг гүйцэтгэх хөдөөгийн

эмэгтэйчүүдийг хүчирхэгжүүлэхийг чармайн ажилладаг. Тэдний төслүүд жендерийн тэгш байдал, эмэгтэйчүүдийн эрх, зөрчилдөөний зуучлал, эвлэрлийн асуудалд төвлөрөн, эмэгтэйчүүдийн хүчирхийллийн эсрэг тэмцдэг.

Гихета ХХМТ нь орон нутгийн хүмүүст утас, интернетээр үйлчилж, компьютерийн чадвар эзэмшүүлэх сургалтын тоног төхөөрөмж бүхий теле төв, мөн хүйн радио станцтай. Ijwi ry'Umukemyezi Радио (RIU) нь 1990-ээд оны эхэн үед болсон иргэний дайнаар ядуурал гуйланчлалд хүчтэй нэрвэгдсэн иргэдэд үйлчилдэг. Энэ нь “Эмэгтэйчүүдийн дуу хоолой” гэсэн үг бөгөөд нутгийн хүй олон дундаас, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд үйл

ажиллагааг нь явуулдаг байна. Хүйн радио станцыг Бурунди улс, босогчдын янз бүрийн хөдөлгөөнүүдийн хооронд энх тайвны гэрээнд гарын үсэг зурсан тэр үед суурилуулсан ажээ. Хөдөө аж ахуйг дахин сэргээх, урьд өмнө нь сөргөлдөж байсан бүлгүүд энх тайвнаар зэрэгцэн орших, эрх чөлөөтэй хамтран амьдрахад туслах, хүний эрхийг хүндэтгэхийг ухааруулах, орон нутгийн ардчилал, эрүүл мэнд, боловсролыг хөхиүлэн дэмжихэд хувь нэмрээ оруулахад зориулан RIU-ийн хөтөлбөрийн агуулгыг боловсруулсан байна.

Dushirehamwe ТББ-ын сүлжээ нь хүй олны сан бүр нь муж, хотын засаг захиргааны хороог хамруулсан сайтар бодож боловсруулсан засаглалын бүтэцтэй, байгууллагын тов тод, алсын хараатай, технологийн талбар гэхээсээ илүү хөгжлийн үр дүнд гол анхаарлаа төвлөрүүлдэг. Орон нутгийнхаа хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох, хөгжлийн төслүүдийн хэрэгжилтэд орон нутгийн

эзэмшлийг баталгаажуулахын тулд хүй олонд суурилсан, оролцоо бүхий хэрэгцээ шаардлага тодорхойлох систем ашигладаг байна. Өмнөө тавьсан зорилтууддаа хүрэх боломж олгохын тулд Dushirehamwe ТББ-д орон нутаг, олон улсын зүгээс санхүү, техникийн тусламж ирсэн байна.

Гихета ХХМТ нь хөгжлийн зорилгоо биелүүлэхийн тулд теле төвийн технологийг хүйн радиотой хослуулахын ашиг тусыг харуулж чадсан юм. Зөрчилдөөнт байдлаас сэргээн босголтод шилжсэн улс оронд нутгийн хүй олонд суурилсан харилцаа холбоогоор дамжуулан яриа хэлэлцээ өрнүүлэх нь найрсаг харилцаа тогтоох, эвлэрүүлэх, энх тайвныг бүтээн босгох үйл явцад амин чухал зүйл юм.

Гихетад эмэгтэйчүүд орон нутгийн хөгжилд өргөн хүрээнд үр нөлөө үзүүлж буй хүйн хэвлэл мэдээллийн санаачлагыг тэргүүлэн, энэ үйл явцад манлайлж байна.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Цахилгаан холбоо, хүйн радиог хослуулсан Хүйн хэвлэл мэдээллийн төв
- Зөрчлийн дараах эвлэрэл, энх тайвны бүтээн босголт, хөгжилд гол анхаарлаа төвлөрүүлдэг
- Сайтар боловсруулсан засаглалын бүтэц, байгууллагын тов тодорхой алсын хараатай
- Зорилтуудаа хүй олонд суурилсан, оролцоо бүхий хэрэгцээ шаардлагын судалгаагаар тодорхойлдог

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Nkurunziza, J.P. (2009) Radio Ijwi ry'Umukenyenzi (Voice of the woman) of Giheta
<http://www.telecentre.org/profiles/blogs/radio-ijwi-ry-umukenyenzi-voice>

ХОЛБОО БАРИХ

Radio Ijwi ry' Umukenyenzi "R.I.U 104.1 FM"
Утас: +257 29554706
Электрон шудан: ijwi.umukenyenzi@yahoo.fr

ЧИЛИ УЛС: Тиера (Radio Tierra) радио нь олон нийтийн хөдөлгөөнд үндэслэгдсэн

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Тиера (Tierra) радио нь Чили улсын Сантьяго хотод байдаг хүн хэвлэл мэдээллийн хөтөлбөр юм. Уг хөтөлбөр нь ардчиллын үйл хэрэг, нийгмийн өөрчлөлтийн төлөө 25 жил тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулж буй эмэгтэйчүүдийн хөгжлийн төлөөх "Ла Морада" ашгийн бус нийгэмлэгийн улс төрийн чиг хандлага болоод практик туршлага дээр суурилжээ. Жендерт суурилсан төлөв байдалтай, эмэгтэйчүүдийн харилцаа, эрүүл мэнд, иргэншлийн асуудалд анхаарлаа төвлөрүүлсэн Тиера радио нь хүний эрх, нийгмийн шударга ёсыг хамгаалагч төдийгүй нийгмийн идэвхийн талбарын хувьд үндэсний, мөн олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн байна.

Чили улсад ардчиллыг сэргээн босгосноос хойш нэг жилийн дараа буюу 1991 онд байгуулагдсан Тиера радио нь Чилийн Сантьяго хотын оршин суугчдад AM дунд долгионоор өдөр бүр 4 цагийн хараат бус, хүй олонд тулгуурласан өргөн нэвтрүүлгийн үйлчилгээ үзүүлж байна. Түүнчлэн 2004 оноос хэвлэл мэдээллийн агуулгын шинэ хэлбэрүүд бий болгох боломж олгосон, мөн дотоод, гадаадын сонсогчдод зориулсан радио дохионы өргөн нэвтрүүлэг цацах интернетийн боломжид тулгуурлан ажиллаж байна. Тиера радио нь иргэний дундаас үүссэн бөгөөд хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжих, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөө, харилцах эрхээ эдлэх нь ардчилсан аливаа нийгмийн гол үндэс хэмээн үнэт зүйлсээ тодорхойлжээ. Түүнчлэн,

иргэний нийгмийн тодорхой сонирхлыг тусгах, иргэд хоорондын харилцааг бэхжүүлэх, эмэгтэйчүүдийн оролцоог идэвхжүүлэн хангахыг эрмэлздэг байна.

Сантьяго хотноо төвтэй Corporaciyn Feminista La Morada эмэгтэйчүүдийн байгууллага нь Данийн Эмэгтэйчүүд, хөгжлийн төлөөх KULU (Kvindernes U-landsudvalg) төрийн бус байгууллагын дэмжлэгтэйгээр Тиера радиог үүсгэн байгуулжээ. La Morada байгууллага нь тус радиотой менежментийн туршлагаасаа хуваалцан, түүний тогтвортой байдал, хөгжин дэвшихэд шаардагдах хөрөнгө, нөөцтэй болох боломж олгосон. Тус байгууллага нь мөн радио станцын чиглэл, агуулгыг тодорхойлох улс төрийн феминист чиг хандлага, түүнчлэн

менежмент, өөрийгөө илэрхийлэх, хөгжүүлэх үйл явц бий болгожээ.

Тиера радио нийгмийн харилцаан дахь санаа бодол уралдуулах талбар болсоор байна. Зарим хүмүүс түүнийг нийгмийг өөрчлөх феминист үзэл баримтлагч гэдэг бол нөгөө хэсэг нь нийгмийн хөдөлгөөнүүд шууд харилцах талбар хэмээн үздэг. Сүүлийн жилүүдэд тус радио нь Чилид олон нийтийн байгууллагын дахин сэргэх үйл явц болоод Латин Америк дахь нийгмийн шинэ хөдөлгөөний өсөлт бойжилтод нөлөөлжээ. 'Voces de la Ciudadania' нэвтрүүлгийн гол шугам нь иргэд эвлэлдэн нэгдэх, харилцах орон зай бөгөөд сүүлийн 10 жилийн дотор хэдэн зуун хувь хүн, олон нийтийн байгууллага, хамт олон, сүлжээг хамруулжээ.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Иргэний нийгэм, эмэгтэйчүүдийн хөдөлгөөн дэх нийтэч суурьтай
- Иргэншил, хүний эрх, ардчиллаас гаралтай үнэт зүйлстэй
- Оролцооны болон өөрөө танигдах менежментийн загвартай
- Үйл ажиллагаа, эдийн засгийн үндсийн олон талт хөгжилтэй

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Poblete, Juan (2006) Culture, neo-liberalism and citizen communication: the case of Radio Tierra in Chile, *Global Media and Communication Vol 2(3)* pages 315-334. Sage Publications
- Wilson, Perla (2006) Democracia al débito en las comunicaciones, *Cara y Señal, Volume 5*. AMARC-ALC <http://www.caraysenal.agenciapulsar.org/0.php?cys=5&s=5&n=1>

ХОЛБОО БАРИХ

Тиера радио

Утас: +562 7351779

Цахим хуудас: <http://www.radiotierra.com/>

Тиера радио нь Чилид өрнөсөн улс төрийн асар том өөрчлөлтийн үеэс эхтэй юм. Тус радио нь нийгэм, улс төрийн үнэт зүйлс дээр суурилсан бөгөөд энэ үзэл баримтлалдаа тууштай байхын зэрэгцээ нийгмийн харилцааны суурь болсон үүрэг хариуцлага, үйл ажиллагаандаа хяналт тавьж, шүүмжлэлтэй хандаж чаддаг байна. Тиера радиогийн феминист болон олон нийтийн өргөн хөдөлгөөний баттай нийтэч суурь, гишүүдийнх нь хамтач хүсэл зориг, туршлага, мөн сургалт явуулах, үйлдэлд дуудсан нийгмийн кампанит нэвтрүүлэг бэлдэх, түгээх, хамтын ажиллагааны төсөл боловсруулах, түүнчлэн зар сурталчилгаа, арилжааны ивээн тэтгэлэг зэрэг санхүүжилтийн олон загвар нь тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүд болно.

КОЛУМБ УЛС: AREDMAG – зөрчилдөөний үед хэвлэл мэдээллийг хамгаалах нь

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Колумб улс нь Латин Америкийн орнуудаас хүйн өргөн нэвтрүүлгийн эрх зүй, зохицуулалтыг тусгайлан хангасан анхдагч орнуудын нэг юм. Гэсэн хэдий ч, хүртээмж нь төдийлэн баталгаажаагүй байна. Зэвсэгт мөргөлдөөн нүүрлэсэн Магдалена Медио нутаг дахь иргэд дуу хоолойгоо сонсгохын төлөө тэмцэх шаардлага тулгарсан аж. Магдалена Медио дахь AREDMAG (La Asociaciyn Red de Emisoras Comunitarias del Magdalena Medio) хүйн радиогийн сүлжээ нийгэмлэг эрхийнхээ төлөө нөлөөллийн үйл ажиллагаа явуулж, орон нутагт чадавх бий болгоход чухал үүрэг гүйцэтгэсэн.

Колумбийн эрх зүйн бодлого, зохицуулалт нь хүйн өргөн нэвтрүүлгийг хүлээн зөвшөөрдөг. Ингэснээр 1000 гаруй хүйн радио байгуулагдах боломж олгосон боловч зэвсэгт мөргөлдөөн, хагас цэрэгжилтийн бүлгийн нөлөөлөлд автсан бүс нутагт эдгээр өргөн нэвтрүүлгийн эрх зүй, зохицуулалтын хүч суларсан. Магдалена Медио дахь AREDMAG нь зөрчилдөөн нүүрлэсэн энэ бүс нутгийн нийгмийн институт, хөдөлгөөнүүдэд чухал дэмжлэг болж байна.

AREDMAG нь оролцоо бүхий хүй олныг идэвхжүүлэн, түүнчлэн орон нутгийн хөгжлийн төслүүдээр хүйн радиог дэмждэг иргэний нийгмийн холбоо юм. Уг сүлжээ нь Магдалена Медио дахь Хөгжил ба энхийн хөтөлбөрийн харилцаа, соёлын стратегиас эхтэй бөгөөд тухайн бүсийн зэвсэгт

мөргөлдөөнийг багасгахад чиглэгджээ. Энэ хүрээндээ, AREDMAG радиогийн үндсэн зорилт нь соёл, мэдээлэлд тулгуурласан хөтөлбөр бүтээх арга замаар хүйн радиог хүчирхэгжүүлснээр энхийн үйл явц, тогтвортой хөгжлийг хангах нийгмийн харилцааны хэлбэрүүдийг бий болгон, хөгжүүлэх явдал болно. Уг сүлжээ нь агуулгын үйлдвэрлэл, технологийн хөгжлийг дэмжиж, сүлжээнийхээ хүрээнд өөрийн менежментийн ур чадварыг дээшлүүлэх, соёлын өвөрмөц шинжийг олонд таниулах, радио станцуудын санхүүгийн тогтвортой байдлын механизмыг хамтран бий болгох чиглэлээр орон нутгийн хүйн өргөн нэвтрүүлэгчидтэй хамтран ажилладаг.

AREDMAG сүлжээний амжилтын нэг хэсэг нь Магдалена Медио нутгийн хүн амын

мэдээлэлтэй байх эрхийг нь хамгаалах замаар хүйн радиог бүх нийтээр хүлээн зөвшөөрөх хандлага бий болгож, хөхиүлэн дэмжихэд оруулж буй хувь нэмэр юм. Практик түвшинд уг сүлжээ нь хүүхдийн эрх, тэдний өөрийгөө илэрхийлэх боломж руу чиглэсэн сэдэвчилсэн нэвтрүүлгийг дэмжих замаар хүүхдэд зориулсан мэдээллийн орон зай бий болгодог. Сүлжээний дэмжлэг нь хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл оршин тогтнох, тогтвортой байхад зайлшгүй хэлхээ холбоо гэдгийг AREDMAG харуулсан. Сургалт

зохион байгуулах, хоорондоо холбоо бүхий радио станцуудын хооронд нэвтрүүлгээ нэмэгдүүлэхийн тулд агуулга солилцох, хамтран ажиллахад анхаардаг. AREDMAG-ын хүйн радиогийн үүрэг бол энх тайван цогцлоох хөдөлгөгч хүч гэж үздэг хандлага нь өвөрмөц. Энэ нь итгэж үнэмшүүлэх илгээлт дамжуулах хандлагаас илүүтэйгээр хүйн нэгж бүрийг энхийн бүс гэж үзэж, эрхийнхээ дагуу иргэдийн харилцан яриа, шийдвэр гаргах оролцоог бэхжүүлснээр эсрэг тэсрэг санаа бодолд хүлээцтэй хандахыг хөхиүлэн дэмждэг.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Хүйн радиогийн иргэний нийгмийн нийгэмлэг ба сүлжээтэй
- Энх тайван, зөрчил бууруулах ба хөгжлийн төлөө хүсэл зоригтой
- Хүмүүсийн харилцах эрхийн төлөө нөлөөллийн үйл ажиллагаа явуулдаг
- Сургалт, агуулга үйлдвэрлэл, техникийн туслалцаа үзүүлдэг

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- The Communication Initiative Network Community Radio Network Association of Magdalena Medio (Asociación Red de Emisoras Comunitarias del Magdalena Medio - AREDMAG)
<http://www.comminet.com/es/node/127870/306>

ХОЛБОО БАРИХ

La Asociaciyn Red de Emisoras Comunitarias del Magdalena Medio
Утас: +57 3123778346
Электрон шуудан: aredmag@aredmag.org.co
Цахим хуудас: <http://www.aredmag.org.co/>

ЭНЭТХЭГ УЛС: Сангхам радио (Sangham Radio) нь гадуурхагдагсдын дуу хоолойг хүргэх нь

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Сангхам радио нь Энэтхэг улсад эфирээр нэвтрүүлгээ цацсан хамгийн анхны хүйн радио бөгөөд 2006 онд батлагдсан Энэтхэг улсын Хүйн радиогийн бодлогын үр дүн юм. Тус радиог эмэгтэйчүүд удирддаг бөгөөд нийгмийн бүлэг болох далитчуудад зориулагдсан анхны радио станц гэдгээрээ онцлог. Андра Прадеш мужийн Медак дүүргийн Пастапур дахь Мачнор тосгонд байрлах уг радио станц нь 90.4 богино долгионоор өдөрт цаг гучин минутын нэвтрүүлэг цацдаг ба 75 орчим тосгоны оршин суугчдад хүрдэг.

2008 оны 10 сарын 15-нд Сангхам радио богино долгион ашиглан хүйн радиогийн хараат бус үйлчилгээ үзүүлж эхэлсэн нь Энэтхэгийн хүйн радиогийн хөгжилд түүхт өдөр байв. Энэ нь тосгоны далит эмэгтэйчүүдтэй 20 гаруй жил ажилласан Деккан хөгжлийн нийгэмлэг (DDS) төрийн бус байгууллагын дэмжлэгтэйгээр 10 гаруй жилийн турш Пастапурын хүйн олны хүрээнд явуулсан хөгжлийн үйл ажиллагааны оргил нь байлаа.

Деккан хөгжлийн нийгэмлэг нь 1999 онд орон нутгийн иргэдэд зориулсан аудио, видео нэвтрүүлэг бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрийг санаачилсан байна. Уг төсөл нь тосгоны сангхам (эмэгтэйчүүдийн өөртөө туслах бүлгүүд) бүлэгт төвлөрөн, өөрийн зохион байгуулалт болоод өөртөө туслах уламжлал дээр үндэслэгджээ. Community Media Trust (Хүйн хэвлэл мэдээллийн итгэлцэл) байгууллага

(Сангхам радио түүний нэг хэсэг болдог) нь 2001 онд бичиг үсэгт тайлагдаагүй 7 далит эмэгтэйн удирдлага дор байгуулагдсан. Тэд анхны аудио бүтээлүүдээ дуу бичлэгийн хальсанд бичиж тараажээ. Хожим нь, ЮНЕСКО болон бусад байгууллагын дэмжлэгээр студийн тоног төхөөрөмж, дамжуулагчтай болж, радио

станцын дэд бүтцийн ажил дууссан. 2006 оны 11 дүгээр сард Энэтхэгийн хүйн радиогийн бодлого батлагдах үеэр 600 цагийн бэлэн хөтөлбөртэй хүйн радиогийн хүчин чадал бий болсон байв. Зөвхөн эфирт гарах зөвшөөрөл л хэрэгтэй байв. DDS нь тусгай зөвшөөрөл хүссэн өргөдлөө 2007 оны эхээр Энэтхэг улсын Мэдээлэл, өргөн нэвтрүүлгийн яаманд гаргасан байна. Ингээд 18 сарын дараа зохицуулалтын зөвшөөрөл авах эцсийн шат дамжлагыг дуусгажээ.

Сангхам радио нь гадны дэмжлэг авсан нь ашигтай болсон хэдий ч түүний тогтвортой байдал нь орон нутгийн иргэдийн эдийн засаг, нийгмийн дэмжлэгээс үүсэлтэй. Сангхам радиод санхүүгийн туслалцаа үзүүлэх төлөвлөгөө 2009 оны долдугаар сард албан ёсны болсон байна. Уг төлөвлөгөөний дагуу, 5000 сангхам иргэн тус бүр сар болгон 50 рупи хандивлах бөгөөд радио станц жилдээ 250,000 рупи буюу ойролцоогоор 5000 ам.долларын хандив цуглана гэсэн үг.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Энэтхэг улсад байгуулагдсан анхны хүйн радио
- Далит эмэгтэйчүүдийн өөртөө туслах (Сангхам) бүлгүүдэд тулгуурласан/төвлөрсөн
- Хүй олны бие даасан байдлыг хангах алсын хараатай
- Хүй олны бүлгүүдийн дэмжлэгтэйгээр тогтвортой ажилладаг

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Pavarala, V, and Malik, K (2007) *Other Voices: The struggle for community radio in India* New Delhi: Sage Publications

ХОЛБОО БАРИХ

Deccan Development Society

Утас: +91 8451282271

Электрон шуудан: ddspastapur@gmail.com

Цахим хуудас: <http://www.ddsindia.com>

Медак бол тус улсын хамгийн буурай хөгжсөн, ган гачигт нэрвэгдсэн газрын нэг юм. Тэнд ядуурлын түвшин өндөр. Өөрсдийнх нь мэдлийн хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь ядуурлыг арилгах гол хүчин зүйл болж чадна хэмээн орон нутгийн далит эмэгтэйчүүдийн урт хугацааны турш мэдэрч байсан тэр хэрэгцээнийх нь оргил бол Сангхам радио юм. Хүйн радио нь гадуурхагдсан бүлгийн хэтийн төлөв байдал, хэрэгцээ шаардлагын төлөө дуугардаг. Түүний ололт амжилт нь Пастапур дахь далит эмэгтэйчүүдийн өөрсдийн гэсэн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлтэй болох гэсэн том зорилготой нягт уялдаатай. Тогтвортой байдал нь тогтвортой хөгжилд зайлшгүй шаардлагатай бие даасан хүйн олон байх алсын хараатай холбоотой. Сангхам радиод ажиллаж буй эмэгтэйчүүдийн хувьд бие даасан байдал гэдэг нь хоол хийхээс гадна мөн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийнх нь бие даасан байдал гэсэн үг юм. Төсөл нь үндэсний хэмжээнд хүйн радиогийн анхдагч болохын зэрэгцээ тухайн газар нутагтаа өөртөө туслах болоод харилцан туслалцах бат бөх үндэстэй.

ЙОРДАН УЛС: Аль-Балад (Radio Al-Balad)-интернет-эхлэх цэг болох нь

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Аль-Балад буюу хуучнаар АмманНет FM радио нь Йорданы анхны хүйн радио юм. Түүнийг мөн Арабын ертөнц дэх анхны интернет радио гэж үздэг. 2000 онд интернетээр өргөн нэвтрүүлэг эрхлэгч, цахим хуудас хэлбэрээр хууль тогтоомжийн хязгаарлалтуудыг тойрч үйл ажиллагаагаа эхэлжээ. 2005 оны долдугаар сард хувийн радио станцууд албан ёсны зохицуулалтын зөвшөөрөл авч эхэлснээс хойш FM 92.4 радио газрын дамжуулалтаар өргөн нэвтрүүлгээ цацаж эхэлсэн. Бүс нутагтаа хүйн радиогийн анхдагч хэмээн алдаршсан.

2000 онд сэтгүүлч Дауд Кутаб болон хараат бус хэвлэл мэдээллийн хэсэг ажилтан газрын дамжуулалтын долгион нь төрийн монополийн хяналтанд байдаг улсад интернетээр өргөн нэвтрүүлэг цацах боломж гарсанд зоригжин АмманНет радиог үүсгэн байгуулжээ. Радио станцыг анхлан ЮНЕСКО болон Их Амманы засаг захиргаа дэмжсэн байна. Тус радио өргөн нэвтрүүлгийн орчныг нээлттэй болгоход Йорданы засгийн газарт нөлөөлөн хурдасгагчийн үүрэг гүйцэтгэж, 2005 онд Йорданд албан ёсоор эзэмшигчийн тусгай зөвшөөрөл авсан анхны хүйн өргөн нэвтрүүлэг эрхлэгч болсон байна.

Богино долгионы өргөн нэвтрүүлгийн зөвшөөрөл эзэмшдэг болсноос үүдэн нэрээ Аль-Балад хэмээн өөрчилж, орон нутгийн мэдээ, цаг үе үйл явдалд тусгайлан төвлөрч

хөгжсөөр байна. Орон нутгийн асуудлууд анхаарлын гадна үлддэг хэт төвлөрсөн хэвлэл мэдээллийн орчинд үйл ажиллагаа явуулж буй радио станц парламент болон хотын захиргааны үйл ажиллагааг сурвалжилж эхлэхэд албаны зарим хүрээллийн эсэргүүцэлтэй анхандаа тулгарч байв. Гэсэн хэдий ч, радио нь хөл дээрээ бат зогссон бөгөөд мэдээ, улс төрийн хөтөлбөр явуулах тусгай зөвшөөрлөө амжилттай авчээ. Мэдээг ингэж голчлон сонгосон нь сонсогчдынх нь тоог нэмэгдүүлсэн бөгөөд 2009 оны Йорданы хэвлэл мэдээллийн судалгаагаар орон нутгийн мэдээний цахим хуудас дотор тэргүүлэх байр эзлэв.

Аль-Бадад радиогийн хөтөлбөрийн хүрээ нь гүнзгий сэтгэгдэл төрүүлдэг. Орон нутгийн мэдээ, цаг үе үйл явдлын сурвалжлагаас гадна, орон нутгийн хөгжимчдийг дэмжиж,

спортын мэдээ, сурвалжлага өргөнөөр нэвтрүүлдэг байна. Олон нийтийн оролцоог хангах, тэдний санал сэтгэгдлийг сонсохын тулд утсаар шууд харилцах нэвтрүүлэг хийдэг. Эмэгтэйчүүдийг дэмжих нь тэдний онцгой асуудлыг явуулахад анхаардаг. Тус радио нь мөн сургуулиудтай хамтран ажилладагаараа нэртэй. Сурагчдыг залуучуудын сонирхлыг тусгасан долоо хоног тутмын нэвтрүүлэг бэлтгэхэд сургаж, тэдэнд дэмжлэг үзүүлдэг байна.

Олон нийтийн, хувийн, хүйн хэвлэл мэдээллийн хоорондын чиг шугам Йордан улсад бүдэг хэвээр байна. Аль-Бадад радиог арилжааны радио хэмээн тооцох нь элбэг ч, түүний зарчим, үйл ажиллагаа нь хүй олонд чиглэгдсэн байдаг. Радио нь хандивлагчдын зар сурталчилгаа, студийн түрээс, мессежээр сонсогчдын санал сэтгэгдлийг хүлээн авах зэрэг орлого олох механизмтай хослуулах

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Ойрхи Дорнод дахь интернет, богино долгионы хүйн радиогийн анхдагч
- Орон нутгийн мэдээ, цаг үе үйл явдал, улс төрийн сурвалжлагаараа онцлог
- Хандивлагчдын дэмжлэг, өөрийн орлого бүхий эдийн засгийн холимог загвар
- Бүс нутагтаа хүйн хэвлэл мэдээллийг дэмжих төв болон хөгжиж буй

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- AmmanNet <http://en.ammanet.net/>

- Agrabawe, T., S. Zaida, D. Kuttub (2008) Community Radio for Development in Jordan

ХОЛБОО БАРИХ

Аль-Бадад радио

Утас: +962 64645486

Электрон шуудан: Info@ammanet.net

Цахим хуудас: <http://www.balad.fm/>

замаар эдийн засгийн холимог загварыг бий болгожээ. Хөтөлбөр, удирдлагын бүтэц нь хүй олны эзэмшил, орон нутгийн оролцоотой, түүнчлэн удирдлагын зөвлөлд ажиллагсадын төлөөлөл байдаг. Засаглалын хувьд сонсогчдын клуб байгуулдаг албан ёсны тогтолцоотой.

Аль-Бадад радио нь улс төр, эрх зүй, зохицуулалтын ихээхэн саад тотгортой нөхцөлд үр дүн бүхий нөлөөллийн ажиллагаа, интернетийг шинээр ашиглах замаар бүс нутагтаа хэвлэл мэдээллийн ардчилалд хувь нэмрээ оруулсан юм. Ингэж ажиллахдаа, тус радио нь Йордан болон Ойрхи Дорнодын бусад улс оронд хүйн радио байгуулахад анхны шанг татжээ. АмманНет сургалтын төв нь Сири, Египет, Саудын Араб болон Палестины сэтгүүлчдийг хөгжүүлэхэд хувь нэмрээ оруулж байна.

НИКАРАГУА УЛС: Ла Примерисима (La Primerisima) бол ард түмэн эзэмшдэг мэдээний радио

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Ла Примерисима радиогийн хуучин болон тухайн үеийн ажилчид нийлэн 1990 онд Никарагуагийн Радио өргөн нэвтрүүлгийн мэргэжилтнүүдийн холбоо (La Asociación de Profesionales de la Radiodifusión – APRANIC) байгуулжээ. Энэ баг нь, хүй олны чин сэтгэлийн санаачилгаар байгуулагдсан радиогоо өөрсдөө эзэмших замаар хараат бус байдлаа хамгаалах зорилт дэвшүүлжээ. APRANIC-ийнхан радиогийнхоо хууль ёсны эзэмшигч байх оролдлого нь амжилт олсон юм. Удаах 20 жилийн хугацаанд Ла Примерисима нь түүний нийгэм, соёл, байгууллагынхаа зорилтуудыг тогтворжуулахын тулд оролцоо бүхий удирдлага, хөтөлбөрийнхөө хүрээг тэлжээ.

APRANIC нь Ла Примерисима радиогийн хараат бус байдлыг хамгаалахын төлөө нэгдсэн сэтгүүлч, ажилтан, сонсогч, мөн тэднийг дэмжигч хүний эрхийн олон улсын бүлгүүдийн холбоо юм. Энэ нь мэдээ, цаг үе, үйл явдлын хөтөлбөрөөрөө радио үйлчилгээ эрхэлдэг Никарагуадаа тэргүүлэх радио юм. Уг бүлэг төрийн эзэмшилд байсан радиогийн техник, бусад эд хөрөнгийг Холбоонд хандивлах хүсэлт тавин хөөцөлдсөн нь амжилттай болжээ.

Багийн Ла Примерисима радиогийн амин чухал тулгуур болох оролцооны механизм, ил тод удирдлага, ардчилал ба ажилчдын эзэмшил гэсэн зарчмыг үйл ажиллагаандаа баримталдаг. Бүх гишүүд нь үйл ажиллагааны чиглэлийг тодорхойлж, бодлого, хөтөлбөрт хийх аливаа өөрчлөлтийг соёрхон баталдаг

Ерөнхий чуулганд оролцоно. Эндээс гаргасан шийдвэрүүдийг Ерөнхий чуулганаас нэр дэвшүүлсэн Гүйцэтгэх зөвлөлөөр дамжуулан радиогийн удирдлагад хүргэдэг байна. APRANIC нь өөрийн үйлчилгээ үзүүлж буй хүй олонтойгоо хэрхэн харилцах шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох замаар оролцоо бүхий хэвлэл мэдээллийн төлөө хүсэл зоригийг хадгалан хамгаалдаг. Үндэсний чөлөөлөлтийн сандинист фронт (FSLN) байгууллагатай улс төрийн холбоотой байсан өмнөх түүхээс үл хамааран шударга, үнэн мэдээ сурвалжлага бэлтгэн явуулдаг хэмээх тус радиогийн нэр алдрыг өргөхийн төлөө Холбооны гишүүд бүрэн хариуцлага хүлээдэг. Бодлогын шийдвэрүүд нь радио станцыг засгийн газраас хол байх, хувь хүмүүсийн зүгээс агуулгад хяналт тавих гэсэн оролдлогоос ангид байхад зориулагддаг.

Үүний зэрэгцээ редакц нь өөрөө сонсогчидтойгоо байнга харилцан холбоотой байж тэнцвэрт байдлаа хадгалдаг.

Ла Примерисима радиогийн жишээ нь төрийн өргөн нэвтрүүлгийн өмч хөрөнгийг соёлын хувьд тохиромжтой, найрсаг хандлагаар ард иргэдийн эзэмшилд шилжүүлсний үлгэр дууриал юм. “Ард түмний радио” гэгдэх чиглэл бол түүний бүхий л үйл ажиллагааных нь цөм бөгөөд эргээд хүмүүс өөрсдөө радиогоо тогтвортой байлгадаг. Ла Примерисима радио Никарагуа даяар нэвтрүүлгээ цацаж, газар зүйн байрлалын хувьд тодорхой нутгийн иргэд гэж заагладаггүй боловч ядуучууд тухайн орны өнцөг булан бүрт оршин суудаг. Чухамхүү, тэд л энэ радиог улсын хамгийн нэр хүнд бүхий гурван хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн нэгэнд тооцогдоход нөлөөлжээ.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Хараат бус мэдээ, цаг үе үйл явдлын нэвтрүүлэг эрхэлдэг радио үйлчилгээ
- Үндэсний хэмжээнд ашиг сонирхол бүхий хүй олонд үйлчилдэг
- Ажилчид, сонсогчид, дэмжигчдийнхээ эзэмшилд байдаг
- Оролцоо бүхий ил тод засаглалын бүтэц

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Dragon, Alfonso Gumucio. CFSC Case Study: La Primerísima. Communication for Social Change Consortium. <http://www.communicationforsocialchange.org/mazi-articles.php?id=241>

ХОЛБОО БАРИХ

Ла Примерисима радио
Утас: +505 22227936
Электрон шуудан: info@radiolaprimersima.com
Цахим хуудас: <http://www.radiolaprimersima.com/>

Никарагуачууд бүгдээрээ энэ радиогийн дуу хоолойг дэмждэггүй бөгөөд түүний хараат бус байдал өөрийн гэсэн үнэ цэнэтэй. Анхны жилүүдэд дээрэмчид Санта Клара дахь радиогийн дамжуулагч, тоног төхөөрөмжийг ул мөргүй болтол нь галдан шатаажээ. Ла Примерисима дэд бүтцээ сэргээн босгож, эфирт эргэн ирэхийн тулд орон нутгийн болон олон улсын нөхөрлөлүүдээс тусламж хүссэн билээ. Энэ нь тухайн радио нийтийн хэрэгцээ, мөн хүйн олны оролцоонд үндэслэгдсэнийг тод томруун харуулсан юм. Эдийн засгийн доройтол нүүрлэж, санхүүгийн бэрхшээл тулгарсан тэр цаг үед APRANIC нь бүтээлч шийдлүүдийг боловсруулжээ. Үүний нэг жишээ нь, нэвтрүүлэг бүрийг “бичил үйлдвэр” гэж үзэн, продюсерууд нь өөрсдийнхөө нэвтрүүлгийн зардлаа нөхдөг уламжлалт бус арга байсан юм.

СЕНЕГАЛ УЛС: Ндеф Ленг (Radio Ndef Leng) радио нь сонсогчдод ярих боломж олгодог

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Ндеф Ленг радио нь Сенегал улсын нийслэл Дакар хотод оршин суудаг цөөнхийн хамгийн том бүлэг болох сереречуудад зориулсан радио юм. Энэ бол 14 хэл дээр нэвтрүүлэг бэлтгэн цацдаг, яриа зонхилдог радио юм. Зорилтот хүй олноосоо хүчтэй язгуурласан энэ радиогийн санхүүгийн эх үүсвэрийн ихэнх хэсэг нь харилцан яриа, хэлэлцүүлгийн шууд нэвтрүүлэгт идэвхтэй оролцдог өөрийн сонсогчид, түүнчлэн гишүүнчлэлийн татвар, хандиваас бүрддэг. Радио станц нь цахилгаан холбооны үйлчилгээ эрхлэгчээр дамжуулан хүлээн авч буй дуудлагаас орлого олж, түүнийгээ сонсогчдын утасны төлбөрөөс нэхэмжилдэг.

Union des associations culturelles Sŷrire байгууллага 1994 онд байгуулагдаж, 1996 онд төрийн бус байгууллага хэмээн хүлээн зөвшөөрөгджээ. Радио нь серере хэлээр яригчдын хэл, соёлыг хөхиүлэн дэмжих, соёл, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн төлөө ажилладаг 43 бүлэг, холбооноос бүрдсэн сүлжээгээр дамжуулан тэдний нэгдэл нягтралд туслах зорилготой. Харилцаа холбооны хэрэгслийн хүртээмж дутмаг байсан нь эдгээр холбоодын сул тал гэдгийг Холбоо мэдэрсэн байна. Ингээд 1999 онд хүйн радио байгуулах шийдвэрт хүрчээ. Мэдээллийн яаманд хандан тусгай зөвшөөрөл хүссэний дагуу 2001 оны 4 дүгээр сард зөвшөөрсөн хариу авч, 2001 оны долдугаар сарын 19-нд эфирт гарчээ.

Ндеф Ленг радио нь серере хэлнээс гадна франц, волоф хэл дээр шууд мэтгэлцээн,

хэлэлцүүлэг болон боловсролын нэвтрүүлгийг багтаасан холимог хөтөлбөртэй. Мөн 3500 гишүүнтэй сонсогчдын клубтэй, 100 гаруй хүн нэвтрүүлэг бүтээхэд оролцдог. Радио сайн дурынхан ажиллуулдаг ч сайн дураараа тогтмол ажиллагчид урамшуулал авдаг байна. Радиогийн сонсогчид маш идэвхтэй, радио нь тодорхой асуудал, цаг үеийн үйл явдлын талаар утсанд холбогдон санал бодлоо илэрхийлэхийг хүссэн сонсогчдыг дэмжиж, шууд харилцан ярихад голлон анхаардаг. Радио нь сард 5000 орчим дуудлага хүлээн авдаг ба зорилтот хүн амаас баримжаагаар 150000 гаруй сонсогч тэдэнтэй холбогддог.

Радиогийн санхүүжилтийн ихэнх хэсэг нь утсаар шууд харилцах нэвтрүүлэгт оролцохын тулд залгадаг сонсогчдын төлбөр, түүнчлэн байнгын сайн дурын хандиваас бүрддэг.

Утасны төлбөрийг цахилгаан холбооны үйлчилгээ эрхлэгчээр дамжуулан авдаг бөгөөд сар бүр радио руу шилжүүлдэг. Сонсогчдын дэмжлэгээс гадна тэд ивээн тэтгэлгээр бүтээсэн нийтийн үйлчилгээний зар сурталчилгаа, үндэсний хийгээд олон улсын хөгжлийн байгууллагуудаас хөрөнгө босгодог байна. Жишээ нь, ХДХВ/ДОХ-оос урьдчилан сэргийлэх кампанит ажилд зориулагдсан нэвтрүүлэг бэлтгэдэг ажээ. Радио мөн “Fonds d’appui de la presse” хэмээх Сенегал дахь хараат бус өргөн нэвтрүүлэг, сонин хэвлэлийг дэмжих сангаас тусламж авдаг.

Ндеф Ленг радио 2001 оноос хойш серере хэлтнүүдэд зориулсан өргөн нэвтрүүлгийн тэргүүлэгч үйлчилгээ хэвээр байгаа бөгөөд Фатикт хоёр дахь салбараа нээх зөвшөөрөл авчээ. Түүний тогтвортой байдал нь нэр хүндтэй серере соёлын холбоо, өөрсдийнх нь хэл, соёлын илэрхийлэл болохуйц хүйн радиотой байх ашиг сонирхлоос үүдэлтэй юм. Ндеф Ленг радио нь энэхүү дэмжлэгийг яриа зонхилсон радио нэвтрүүлгийн хэлбэрт үндэслэн, сонсогчдын оролцооноос орлого бүрдүүлэх эдийн засгийн загвар болгон хувиргаж чадсан юм.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Серере соёлын холбоо байгуулж, ажиллуулж байна.
- Оролцоо бүхий, ярианд суурилсан нэвтрүүлгийн загвар.
- Сонсогчид нь хураамж, хандив, утасны төлбөрөөр дамжуулан дэмждэг.
- Сайн дурынхан удирдаж, ажиллуулдаг.

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Dragon, Alfonso Gumucio. CFSC Case Study: La Primerísima. Communication for Social Change Consortium.
<http://www.communicationforsocialchange.org/mazi-articles.php?id=241>

ХОЛБОО БАРИХ

Ндеф Ленг радио
Утас: +221 8640129
Электрон шуудан: babacardiouf@yahoo.fr

СЛОВЕНИ УЛС: Студент радио (Radio Student) – хараат бус бөгөөд конформист (аялдан дагах) бус

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Студент радио нь Любляна Их сургуулийн оюутны холбооноос эрхлэн ажиллуулдаг ашгийн бус, хотын оршин суугчдад зориулсан хүйн радио юм. Энэ нь Европын хамгийн эртний арилжааны бус радионуудын нэг ба 1969 онд байгуулагдсан цагаасаа хойш тасралтгүй ажиллаж байна. Улс төрийн нэвтрүүлэг, түүнчлэн Югославын коммунизмын сүүлийн жилүүдэд болон Словенийг тусгаар тогтноход хүргэсэн 1991 оны арав хоногийн дайны үеэр конформист бус байр суурь баримталснаараа алдаршжээ.

Студент радиог 1968 оны “оюутны сэхээрэл”-ийн дараа 1969 онд Люблянагийн Их сургуулийн Оюутны холбоо үүсгэн байгуулжээ. Энэ нь анхнаасаа л хараат бус сэтгүүл зүй, альтернатив хөгжмийн өлгий байв. Хорват, Боснийн иргэний дайны үеэр Студент радио нь хуучин Югославын хараат бус бусад өргөн нэвтрүүлэгчидтэй холбоотой байж, дүрвэгсдийн нөхцөл байдалд анхаарлаа төвлөрүүлэн, долоо хоног бүр, тогтмол серб-хорват хэл дээр нэвтрүүлэг явуулдаг байжээ. Хожим, Словенид хувийн арилжааны өргөн нэвтрүүлэг нэмэгдэхтэй зэрэгцээд, Студент радио нь альтернатив соёл, боловсролын радио станц болон өөрийгөө шинээр нээж, шоовдорлогдогсдын талыг баримтлан,

хэвлэлийн эрх чөлөө, олон талт байдлыг хөхиүлэн дэмж-

сээр иржээ. Студент радио нь өөрийн залуу идэвхтнүүд болох ирээдүйн сэтгүүлч, дууны инженер, дижей, хөтлөгчдийг гэгээрүүлэхэд анхаардаг. Бүтэн цагаар ажилладаг дөрвөн ажилтан, 200 гаруй байнгын идэвхтэнтэй. Тэдний дийлэнх нь оюутан боловч дотор нь сэхээтэн, сэтгүүлч, уран бүтээлч, их сургуулийн багш нар ч байдаг.

Студент радиогийн редакц нь хэвлэл мэдээллийн бусад хэрэгслийн үл тоомсорлон, эсвэл үл хайхран орхидог тийм мэдээлэл,

урлагийн хэлбэр, дуу хөгжим, соёлыг танилцуулах бодлого баримталдаг. Хөгжмийн агуулгын хувьд дэлхий нийтийн хөгжмийн чиг хандлагаас зайлсхийн, пост-хардкор, техно, хип хоп, блюз, жаз, дэлхийн хөгжим, эксперименталь болон орчин үеийн дуу хөгжим зэрэг альтернатив хөгжмийн төрөл зүйл дэх конформист бус, шинэ дуу чимээний эрэл хайгуул хийдэг байна. Радио нь улс төр, нийгмийн асуудалд ч конформист бус хандлага баримталдаг. Тэд иргэний нийгэм, төр, улс төр, соёл, дуу хөгжим, хүмүүнлэг, их сургуулийн болон оюутны байгууллагын үйл явдлуудыг сурвалжилдаг. Ингэхдээ ардчилал, хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжиж, чөлөөт үг, хүлцэл, эв нэгдлийн зарчмын төлөө дуугарч, цөөнх болоод эмзэг бүлгүүдийг дэмжиж, улс төр, үзэл суртал, шашин, санхүү гэх мэт эрх мэдлийн давамгайлсан эх сурвалжийг дээдлэхээс үлэмж зай барин ажилладаг байна.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- 1969 оноос хойш оюутнууд эзэмшиж, удирдаж буй радио
- Альтернатив хөгжим, хараат бус сэтгүүл зүйд анхаарлаа төвлөрүүлдэг
- Ардчилал, хүний эрх, үг хэлэх эрх чөлөөг хөхиүлэн дэмждэг
- Шүүмжлэлт, хараат бус, конформист бус гүн ухаан

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- Culture.si. Radio Študent (RŠ) (October 2010)
[http://www.culture.si/en/Radio_%C5%A0tudent_\(R%C5%A0\)](http://www.culture.si/en/Radio_%C5%A0tudent_(R%C5%A0))

ХОЛБОО БАРИХ

Студент радио
 Утас: +386 12428 800
 Электрон шуудан: info@radiostudent.si <http://www.radiostudent.si>

Студент радио бол өөрсдийнх нь намтар, тогтвортой байдал, оршин тогтнох хүсэл эрмэлзлийнх нь нэг хэсэг болсон тийм хүмүүсийн радио юм. Энэ бол Люблянагийн Их сургуулийн Оюутны холбоонд харъяалалтай ч өөрийн эрх мэдэл бүхий нэгж юм. Анхлан жараад онд оюутны хөдөлгөөнөөс үүсч, арав хоногийн дайн, хуучин Югославын зөрчилдөөнт үеийг туулан өнгөрүүлсэн уг радио өдгөө хуучин Югославын улсууд дотроос Европын Холбооны гишүүн болсон анхны энэ оронд үг хэлэх эрх чөлөөний төлөө хатуу зогсон үлгэрлэж байгаа билээ. Тус радио он удаан жил оршин тогтнож буй нь л өвөрмөц байр суурьтайг илтгэнэ. Үүний зэрэгцээ энэ жишээ шийдвэр төгс хараат бус байдлын гүн ухаан нь хүйн радио цаг хугацааны явцад өөрөө оршин тогтнох соёлын зайлшгүй хэрэгцээ бий болгодог болохыг харуулсан юм.

УГАНД УЛС: Апак радио (Radio Арас) – нийгэм, эдийн засгийн байдлыг сайжруулахад тусалдаг

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Апак радио нь 18 жилийн турш үргэлжилсэн иргэний дайны улмаас ядууралд автсан Хойт Угандад байрладаг хүйн радио юм. Уг радио зөрчилдөөний үеэр туйлын уян хатан байдлаар ажиллажээ. Сонсогчдод хүрч ажиллах, хүй олонд тулгуурласан байгууллагуудтай түншлэх аль аль хэлбэрээр нутгийн иргэдээс хүчтэй дэмжлэг авсан нь тус радиогийн бат суурь болдог. Одоо тэд теле төвийн тоног төхөөрөмж, дуу бичлэг, бизнесийн үйлчилгээтэй болж, хүйн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээ өргөжүүлж байна.

Апак хүйн радиог 1999 онд Хойт Угандын Апак дүүргийн иргэд байгуулжээ. Тус бүс нутагт 18 жилийн турш үргэлжилсэн зөрчилдөөн, иргэний дайны улмаас орон нутгийн, тэр дундаа хөдөө аж ахуйн эдийн засаг сүйрлийн ирмэг дээр иржээ. Апак радио нь байгуулагдсан цагаасаа эхлэн энхийг төвхнүүлэх, Апак, түүнтэй хөрш зэргэлдээ дүүргүүдэд оршин суудаг нутгийн иргэдийн амьжиргааг дээшлүүлэхэд нэвтрүүлгийн агуулга, үйл ажиллагаагаа чиглүүлсэн байна.

Радио нь нийгмийн хүчтэй зарчмыг удирдлага болгодог. Нийгэм, эдийн засгийг сайжруулах давхар зорилгоо биелүүлэхийн тулд боловсролын хөтөлбөрт түлхүү анхаардаг байна. Ингэхдээ, жирийн иргэдийн гүнд нэвтэрч, оролцоог хангах, нутгийн иргэдийн байгууллагуудтай хамтран ажиллахад анхаарлаа чиглүүлдэг. Сонсогчдынх нь амжилт, хөтөлбөрийнх нь өндөр түвшин

төрийн бус байгууллагууд, хөгжлийн агентлаг, төрийн байгууллагуудын түншлэн ажиллах сонирхлыг нь татдаг байна. Орон нутгийн бизнесийн байгууллагууд ч мөн адил тэдний сонсогчдыг татах амжилтыг хүлээн зөвшөөрч, зар сурталчилгааны зай талбай худалдан авах сонирхолтой болжээ. Апак радио нь сонсогчдынхоо дунд арга хэмжээ зохион байгуулах, унадаг дугуйгаар явж, “хаалганаас хаалганд” аян өрнүүлэх, хөдөлгөөнт радио ажиллуулан нэвтрүүлгээ явуулж, зорилтот хүй олонд хүрч ажилладаг байна. Тэд нутгийн иргэд, бизнесийн байгууллагуудад мультимедиа хэвлэл мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэх замаар хүйн хэвлэл мэдээллийн төв болон өргөжиж байгаа билээ. Апак радиогийн хүйн хэвлэл мэдээллийн төв нь утсаар яриулах, факс явуулах, интернет ашиглах, аудио бичлэг, эвлүүлэг хийх, баримт бичиг боловсруулах, сурталчилгааны материал хэвлэх, олшруулах зэрэг үйлчилгээ

үзүүлдэг. Ийнхүү нэмэлт үйлчилгээ үзүүлснээр, радио нь иргэдийнхээ амьдралд ч дэм болж, орлогоо олон янзаар бүрдүүлдэг.

Цахилгаан холбооны дэд бүтэц хязгаарлагдмал бүс нутагт мэдээлэл, боловсрол, иргэдийг гэгээрүүлэх үйлст радио амин чухал үүрэг гүйцэтгэж чаддагийн жишээг Апак радио тодруун харуулжээ. Амь зуух төдий эдийн засгийн нөхцөл, үргэлжилсэн зөрчилдөөний

дунд тэд туйлын уян хатан байж чадсан юм. Зөвхөн чанартай хөтөлбөр төдийгүй олон тооны сонсогчдод бодитой хүрч чадсаны үр ашиг бол уг радиогийн амжилт юм. Иргэдийнхээ гүнд нь нэвтэрч, тэдэнд хүрч ажилласан арга, хүй олны байгууллагуудын засаглалын бүтцэд төлөөлөлтэй болж, нягт түншлэн ажилласан, шинийг санаачлах эрмэлзэл, иргэдэд зориулсан төрөл бүрийн үйлчилгээ нь мөн тэдний амжилтын хэсэг юм.

ОНЦЛОГ ШИНЖ

- Боловсролын асуудалд хүчтэй анхаарал тавьсан хүйн радио
- Орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийг сайжруулахад чиглэсэн
- Түншлэл, иргэдийн гүнд нь нэвтэрч, оролцоог хангадаг
- Нэмэлт үйлчилгээ эрхлэх зэрэг олон янзын санхүүжилттэй

ЛАВЛАГАА, ХОЛБООСУУД

- The Communication Initiative Network. Radio Apac (January 2009)
<http://www.comminet.com/en/node/132280/376>

ХОЛБОО БАРИХ

Апак радио
Утас: +256 77455593
Электрон шуудан: radioapac@iwayafrica.com
Цахим хуудас: <http://www.radioapac.com>